

УДК 94(477)

DOI 10.25128/2225-3165.20.01.06

Ihor Datskiv

PhD hab. (History), Professor,
Department of International Relations and Diplomacy,
Ternopil National Economic University (Ukraine)
idatskiv@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8359-3937>

Ігор Дацків

Доктор історичних наук, професор,
Кафедра міжнародних відносин та дипломатії,
Тернопільський національний економічний університет (Україна)

РОЗВИТОК КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЛИТОВСЬКОЮ РЕСПУБЛІКОЮ (КІНЕЦЬ ХХ – ПОЧАТОК ХХІ СТ.)

Анотація. Мета дослідження – проаналізувати процес становлення та розвитку українсько-литовських міждержавних взаємин сучасності у гуманітарній сфері наприкінці ХХ – початку ХХІ ст., як найбільш результативної та масової форми спілкування між обома державами. Методологія дослідження базується на основоположних принципах наукового пізнання: історизму, системності та об'єктивності. Методи дослідження пов'язані з метою, об'єктом, предметом і науковими завданнями дослідження. Наукова новизна полягає у тому, що здійснено системний аналіз розвитку українсько-литовських відносин наприкінці ХХ – початку ХХІ ст., показано їх розвиток у загальноєвропейському контексті із врахуванням геополітичних пріоритетів України та Литви; удосконалено стан дослідженості багатоаспектної та інтенсивної взаємодії громадянського суспільства України й Литви у сферах культурного обміну, співпраці в освітній та науково-технічній сферах. Висновки. Можна констатувати, що аналіз викладених подій дає змогу говорити, що відносини у сфері культурно-гуманітарної співпраці між Україною та Литовською Республікою насичені неабияким динамізмом. Відтак, культурний обмін надзвичайно динамічний, різноманітний за своїми формами і проявами, як на таку порівняно невелику державу як Литва. Присутність України у культурно-інформаційному просторі Литовської Республіки, так як і останньої в Україні досить помітно, чому поясненням є як давні історичні традиції, так і нинішня взаємна зацікавленість наших країн і народів у "відкритті" одне одному.

Ключові слова: Україна, Литовська Республіка, співпраця, гуманітарна сфера, міжнародні відносини, культурна дипломатія.

DEVELOPMENT OF CULTURAL DIPLOMACY BETWEEN UKRAINE AND THE LITHUANIAN REPUBLIC (END OF XX – BEGINNING OF XXI CENTURY)

Summary. The purpose of the study – is to analyze the process of formation and development of Ukrainian-Lithuanian interstate relations of the present in the humanitarian sphere at the end of XX – beginning of XXI centuries, as the most effective and mass form of communication between the two states. The methodology of the research is based on the fundamental principles of scientific knowledge: historicism, systematicity and objectivity. Research methods are related to the purpose, object, subject and scientific objectives of the study. The scientific novelty is that a systematic analysis of the development of Ukrainian-Lithuanian relations at the end of the XX – the beginning of the XXI century is carried out. The state of research of multidimensional and intensive interaction of civil society of Ukraine and Lithuania in the fields of cultural exchange, cooperation in educational and scientific-technical fields has been improved. Conclusions. Thus, it can be stated that the analysis of the above mentioned events shows that the relations in the sphere of cultural and humanitarian cooperation between Ukraine and the Republic of Lithuania are full of extraordinary dynamism. Therefore, cultural exchange is extremely dynamic, diverse in its forms and manifestations, as in such a relatively small state as Lithuania. The presence of Ukraine in the cultural and informational space of the Republic of Lithuania, as well as the latter in Ukraine, was quite noticeable, which explains both the ancient historical traditions and the current mutual interest of our countries and peoples in "opening up" to each other.

Keywords: Ukraine, Lithuania, cooperation, humanitarian sphere, international relations, cultural diplomacy.

Постановка проблеми. Двосторонні відносини України з Балтійськими державами завжди позначались дружнім, конструктивним і взаємовигідним характером співпраці. Ці країни зближують подібні погляди щодо актуальних питань європейської та світової безпеки, спільні прагнення в політичній, економічній, культурній та інших сферах. Країни Балтії, будучи членами НАТО та ЄС, є прихильниками України на шляху європейської та євроатлантичної інтеграції. Тісні взаємини між ними й Україною визначаються не лише історичними чинниками – входженням українських земель до колись могутнього Великого князівства Литовського та спільною належністю до СРСР, а й участю в проектах диверсифікації джерел і шляхів постачання енергоресурсів із Каспію та Центральної Азії до Європи та в створенні “клубу друзів” для протидії амбіційній і жорсткій політиці Російської Федерації стосовно сусідніх держав, зокрема і зацікавленістю Литви в ролі носія демократії та європейських цінностей у Східній Європі.

Відтак, посилення інтересу історичної науки до дослідження українсько-литовських відносин у новітній геополітичній системі стало закономірною вимогою часу. Зокрема й через те, що зовнішньополітичний курс “багатовекторності”, характерний для перших десятиліть незалежності, на нинішньому етапі все більшою мірою не відповідає своїм основним функціям і демонструє усе меншу спроможність ефективно відповідати на актуальні виклики, зокрема у ході вирішення та усунення насущних проблем міждержавних, міжнародних та міжнаціональних відносин. Наочним прикладом тому є наростання агресивності у зовнішній політиці Російської Федерації щодо пострадянських країн, які обрали проєвропейський шлях розвитку.

Актуалізація дослідження двосторонніх відносин між Україною та Литовською Республікою обумовлена також тим, що ці країни мають багатовікове спільне історичне минуле, чисельну українську національну меншину в Литовській Республіці, тісні культурні зв'язки. Окрім того, дослідження українсько-литовських відносин у ХХ ст. належить до актуальних проблем історії зовнішньої політики України та міжнародних відносин.

Упродовж 1990-х років реалізуючи зовнішньополітичну програму, схвалену Верховною Радою України та затверджену Президентом, українське дипломатичне відомство визначило основні напрями та пріоритети, сформулювало цілі та завдання своєї діяльності, намітило коротко- та довгострокові перспективи. Попри те, що Україна проводить політику на розбудову відносин із численними країнами Європи і світу, розвиток багатоглибких взаємин із Литвою носить пріоритетний характер.

Становлення відносин між Україною та Литовською Республікою, як незалежних держав, стало можливим завдяки змінам у Європі наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття. Відносини між двома державами набули нового виміру і поступово переросли в тісну політичну, економічну, наукову та культурну співпрацю, що характеризується сьгодні як стратегічне партнерство.

Метою статті є аналіз процесу становлення та розвитку українсько-литовських міждержавних взаємин сучасності у гуманітарній сфері наприкінці ХХ – початку ХХІ ст., як найбільш результативної та масової форми спілкування між обома державами.

Аналіз основних досліджень і публікацій. З кінця 1990-х років починає зростати кількість публікацій узагальноючого характеру про зовнішню політику України та місце незалежної української держави в глобальній системі міжнародних відносин, де українсько-литовські взаємини розглядалися у загальноєвропейському і регіональному контексті. Серед українських науковців, які зробили внесок у вивчення досліджуваних нами питань можна виділити праці Н. Кононенка та Р. Балабан (Kononenko, Balaban, 2000: 10–16), Т. Пушкаренко-

Щербини (Pushkarenko-Shcherbyna, 2008: 64), В. Сергійчука (Serhiichuk, 1997: 14–16), І. Туряниці (Turianytsia, 2012: 19) та ін. Доречно зазначити, що в українській та зарубіжній історіографії проблема українсько-литовських відносин не є комплексно дослідженою. Загалом, українсько-литовські відносини у цих дослідженнях представлені як складова балтійського вектора зовнішньої політики України та висвітлюються лише побіжно.

Виклад основного матеріалу. Розвиток сучасних відносин як між державами, так і національними спільнотами загалом, часто викликає запитання: в чому причина сприятливої соціально-психологічної атмосфери співробітництва тих чи інших країн, властивої як громадянському суспільству, так і політикам, намагання їх бути ближче і відкритіше один до одного і що лежить в основі такого позитивного сприйняття та ставлення?

Відповідаючи на це, здавалося б просте питання, та застосовуючи його по відношенню до українсько-литовських відносин, варто відзначити, що саме образ минулого, сконструйований в історичній пам'яті відіграли і продовжують відігравати неабияку роль у налагодженні нових відносин між країнами. Спогади про минуле виникають в соціальному, культурному, економічному та політичному контекстах, які вони відображають і з якими мають справу (Naukovets, 2009: 23). Отже, ці контексти безпосередньо впливають на образи взаємсприйняття індивідів і колективних суб'єктів у сучасних умовах суспільного буття. Образ України в Литві й навпаки, значною мірою, відштовхується від спільного українсько-литовського періоду історії, більше того, він став фундаментальним блоком національно-державної ідеології, котра прямо впливає на відносини обох країн і народів.

Загалом образ Литовської Республіки щодо України формувався практично позитивно (як і в Україні по відношенню до Литви) та сприймається передусім через призму спільного практично безконфліктного існування з Україною в історичному, соціокультурному та політичному просторі спочатку в Великому князівстві Литовському, потім Речі Посполитій, Російській імперії та Радянському Союзу. Така звичка сприйняття: бути поряд – неодноразова знаходила відображення і в сьогоденні відносинах між обома країнами. Особливо вона стосується питань культурного співробітництва, адже саме культурні зв'язки між українським і литовським народами мають давню традицію та сягають ще княжих часів, зокрема періоду існування Галицько-Волинського князівства, складаючи вагомий сегмент тої ж історичної пам'яті.

Литовське князівство успадкувало чимало елементів культури і державності Київської Русі, що дало підстави російському історикові Г. Вернадському стверджувати, що рецепцію давньокиївської культурної та правничої спадщини радше варто шукати в Литовській Русі, ніж у Московській (Vernadskyi, 2008: 110).

Таким чином, з набуттям Україною незалежності міждержавні стосунки у культурно-гуманітарній сфері набули нових рис. З 1993 р. почали налагоджуватись прямі зв'язки між міністерствами, відомствами, державними установами, навчальними закладами, творчими спілками та художніми колективами. Узгодження основних питань про співпрацю у сфері культури, науки й освіти супроводжувалось підписанням перших угод у цій галузі. У серпні 1993 р. було укладено Угоду між Урядом України та Урядом Литовської Республіки щодо співпраці в галузі освіти, науки та культури.

У відповідності до цієї угоди українська та литовська сторони домовилися налагодити співробітництво між відповідними організаціями і установами обох держав у галузі освіти, науки, культури, спорту, туризму. Статтею 3 Угоди передбачено взаємодію в галузі освіти та науки шляхом обміну студентами та аспірантами, викладачами, вченими та фахівцями; налагодження прямих

комунікацій між відповідними міністерствами, учбовими закладами та установами; виконання спільних науково-дослідницьких проектів тощо (Uhoda 1993: 1–4).

Згідно із положенням статті 6 двосторонні відносин у сфері культури здійснюватимуться шляхом заохочення прямого співробітництва між органами управління та закладами культури, проведення Днів культури та мистецтв, фестивалів народної творчості, тижнів кіно (Uhoda 1993: 1–4). Помітними подіями стали відзначення пам'ятних дат та подій в історії двох держав.

Відтак, 12 жовтня 1995 р. в Вільнюсі в Національній бібліотеці ім. М. Мажвідаса була відкрита виставка української книги з історії, культури і мистецтва (Turianytsia, 2012: 157), присвячена 400-річчю від дня народження українського гетьмана Богдана Хмельницького.

Про зацікавленість у розвитку культурно-гуманітарного співробітництва свідчить створення спеціальних інституцій, що мають сприяти покращенню відносин між Україною та Литвою у цій сфері.

У 1999 р. з ініціативи президентів Литви й України було створено Українсько-литовський фонд імені Т. Шевченка. Це є неурядова громадська організація, що покликана сприяти економічним, культурним, науковим, освітянським зв'язкам між Україною та Литовською Республікою. Крім того, в межах Фонду здійснюється щорічне вручення премій діячам літератури й мистецтв двох країн. Головою Фонду з українського боку є В. Антонов (з 2007 р. – Генеральний Почесний консул Литовської Республіки у Львові). З литовського боку співголовою Фонду – А. Кумжа – Посол Литви в Україні на протязі 1999–2006 рр.

У грудні 2000 р. премію Українсько-литовського фонду імені Тараса Шевченка отримав литовський письменник Й. Стрелкунас за переклади творів українських поетів литовською мовою. У лютому 2001 р. Фонд організував Дні литовської культури у Львові, виставку литовської графіки і живопису на папері у Музеї етнографії та художнього промислу, виставку литовської фотографії у Фотогалереї В. Пилип'юка. У грудні 2001 р. Фонд провів добродійну акцію під назвою “Дітям – від святого Миколая” (Turianytsia, 2012: 160).

27 березня 2002 р. відбулася церемонія вручення премій в номінації “Лицарі Свободи”. З литовської сторони нагороду отримали В. Ландсбергіс, із української – І. Сенік, Ю. Шухевич та І. Гель. Окремі відзнаки також отримують львівська журналістка Л. Янас і режисер із Сімферополя В. Косов за “вагомий внесок у розвиток культурних зв'язків між Литвою та Україною” (Yatsenko, 2002).

Вручення премій Українсько-литовського фонду імені Тараса Шевченка відбулося і у 2004 р. Головну премію за видатний внесок у розвиток українсько-литовських відносин одержав відомий литовський поет і перекладач А. Балтакіс. Серед його досягнень Фондом були відзначені переклад творів Т. Шевченка й Д. Павличка литовською мовою.

Про інтерес Литви до України свідчить також створення товариства “Литва – Україна” (1997 р.) яке очолив відомий політичний і державний діяч Литви Р. Озолас. Зокрема, в ході зустрічі Р. Озоласа з литовськими підприємцями, що співпрацюють з українськими фірмами, литовські бізнесмени виявили зацікавленість в наданні благодійної допомоги в організації культурних заходів, в т.ч. українській діаспорі (Turianytsia, 2012: 161).

Слід зазначити, що культурно-гуманітарна співпраця між Україною і Литовською Республікою здійснюється на основі підписаної під час офіційного візиту Президента України до Литовської Республіки 22–24 квітня 2001 р. рамкової Угоди про співпрацю між Міністерством культури і мистецтв України та Міністерством культури Литви, яка стала правовою основою культурних

обмінів між державами та імпульсом для активізації співпраці в цій галузі (Uhoda 1993: 1–4).

Положення угоди спрямовані на розвиток співпраці у сфері культури шляхом обміну мистецькими колективами, виставками сучасного мистецтва та музейними експозиціями на умовах взаємності. З метою покращення стану відносин у культурній сфері країни визначилися у питаннях спільної зацікавленості, на які буде скерована їх діяльність: захист культурної спадщини, обмін делегаціями спеціалістів, експертів і митців, співробітництво на рівні закладів культури та мистецтв двох держав.

Динамічним напрямом культурно-гуманітарної співпраці став обмін творчими, театральними, музичними, естрадними та фольклорними імпрезами, проведення виставок образотворчого мистецтва, гастролей, творчих зустрічей з літераторами, митцями.

З нагоди 10-річчя незалежності України відбувся обмін виставками. Зокрема, в м. Клайпеда відбулось урочисте відкриття виставки українського народного мистецтва, на якій було представлено роботи українських майстрів вишиванки та чеканної справи. Окрім цього, 22 серпня 2001 р. в Литовській національній бібліотеці ім. М. Мажвідаса урочисто відкрилась книжкова виставка Національної Бібліотеки України ім. Вернадського “Незалежній Україні – 10 років”. Експозицію цієї виставки склали більш ніж 200 видань про сучасну зовнішню та внутрішню політику України. Також, на державних телеканалах Литви продемонстрували українські фільми (“Данило – князь Галицький”, “На полі крові”, “Сон”, “Фучжоу”). (Turianytsia, 2012: 163).

Конкретизовані напрями двосторонньої співпраці визначені положеннями Програми культурного співробітництва між Міністерством культури і туризму України і Міністерством культури Литви на 2008–2010 рр., (Prohrama 2008: 3), що була підписана 14 лютого 2008 р. Зокрема, Україна і Литовська Республіка домовились співпрацювати у сфері сучасної хореографії і балету, образотворчого мистецтва, сприяти співробітництву між українськими і литовськими кінематографістами, режисерами, продюсерами, кіностудіями, кінофестивалями і асоціаціями кінематографістів, театральними установами, в налагодженні прямих контактів між бібліотеками і музеями своїх держав.

Доречно наголосити, що останнім часом, розвиток культурно-гуманітарної співпраці між Україною та Литовською республікою спрямовується на інтенсифікацію культурного обміну, активізацію роботи щодо збереження існуючих пам’яток культури і пам’ятних місць у Литві пов’язаних із Україною. Цікавою у цьому плані виявилася зустріч у Кам’янці-Подільському почесних консулів Литовської Республіки в Україні, голів литовських товариств в Україні, представників культури та бізнесу України та дипломатів Посольства Литви в Україні у жовтні 2008 р. Окрім питань, що стосувалися литовців, які проживають в Україні, у міській Ратуші під час круглого столу на тему “Збереження історичної спадщини в Україні та Литві” виступили українські та литовські історики, представники установ з охорони історичних пам’яток, які обговорювали роль князів Коріатовичів в історії регіону і всієї України, підняли питання збереження історико-культурної спадщини Великого Князівства Литовського. Представник Державної комісії культурної спадщини Литви Й. Глямжа розповів про основні напрями державної політики у сфері збереження культурної спадщини у Литві. З метою популяризації історичної спадщини, під час зустрічі, було вирішено, організувати конференцію істориків, до якої запросити вчених з Литви, України, Польщі, Білорусі, Росії, Угорщини, Румунії, Словаччини та інших країн. Теж визначались за доцільне проведення у подальшому двосторонніх семінарів, конференцій з різноманітних історичних питань, розвиток співробітництва між музеями (Dni Lytvu).

У рамках заходів, присвячених відзначенню 75 роковин Голодомору з 15 по 19 липня 2009 р. на території Литви тривала міжнародна акція “Незгасима свічка”. 15 липня у приміщенні Сейму Литви відбулася урочиста офіційна церемонія передачі смолоскипу акції, в якій взяли участь члени литовського парламенту, представники Канцелярії Президента Литви та МЗС Литви, литовська громадськість, представники української громади. Посольство України спільно з Литовським Центром дослідження геноциду та опору провело меморіальний захід “Запали свічку”. Відбувся прем’єрний показ документального фільму “Голод”, знятого групою литовських тележурналістів в Україні. З травня по серпень у Музеї жертв геноциду м. Вільнюса експонувалася фотовиставка про Голодомор в Україні 1932–33 рр. “Невідомий геноцид” (Turianytsia, 2012: 163).

У рамках Днів культури Литви також проведено “Тиждень литовської культури у Львові” присвячений спільній культурній та історичній спадщині двох народів. Основними подіями цього заходу стало проведення міжнародної конференції “Історична спадщина Великого Князівства Литовського в Україні: дослідження та збереження” та виставка “Портрети діячів Великого Литовського Князівства” яка відбулася у Львівській галереї мистецтв. Також в Музеї етнографії та художнього промислу було представлено виставку сучасного литовського текстилю.

Варто наголосити, що ще одним із напрямів взаємодії країн у сучасних умовах є часткове перенесення двосторонніх зв’язків на регіональний рівень, що відповідає намірам їхнього поглиблення та територіальної диверсифікації. Особливо яскраво це простежується у науково-технічній та гуманітарній сферах. Про це свідчить, зокрема, встановлення безпосередніх зв’язків між містами-побратимами й окремими регіонами.

Говорячи про науково-освітнє співробітництво, то доречно зазначити, що відносини між Україною та Литовською Республікою в науковій сфері проявляються в налагодженні прямих стосунків між національними академіями наук, академічними інститутами, закладами вищої освіти, окремими науковцями та викладачами.

Однак, відсутність фінансування спільних наукових робіт з обох сторін у 1990-х рр. обмежувала активність й ініціативу академічних і навчальних установ у виробленні спільної наукової тематики. В основному, обмін інформацією здійснювався під час візитів делегацій науковців обох країн.

Новий імпульс співпраці у сферах освіти й науки з’явився у 2000-х рр. Поясненням цьому може бути поступовий вихід з кризової ситуації перехідного періоду, збільшення бюджетних асигнувань на розвиток вищої освіти й науки, а також перехід на нові засади фінансування наукових досліджень з використанням зарубіжної грантової підтримки. Міжнародні благодійні організації, як відомо, активно підтримують структурні трансформації в посткомуністичних країнах. Прикладом подібного роду багатосторонньої взаємодії за участю України й Литви став канадсько-українсько-балтійський проект навчальної програми з питань економічного менеджменту в Литві, що була ініційована Інститутом державного управління Литви. У рамках проекту були організовані три стажувальні програми для українських держслужбовців в транспортній, культурно-освітній та фінансовій галузях (Turianytsia, 2012: 173–174).

Доречно зазначити, що активізація контактів в освітній сфері відбувається, зокрема, за рахунок запровадження практики обміну студентським та викладацьким складом між провідними вишами двох країн із задіянням фінансових програм і інструментів Європейського Союзу, до яких має доступ Литовська Республіка.

Ще одним із важливим напрямів гуманітарної співпраці України з Литвою є співпраця у сфері захисту прав національних меншин. Це поширена в міжнародних відносинах практика, котра бере свій початок ще з часів укладення багатосторонніх і двосторонніх міждержавних договорів, котрими після Першої світової війни творилася Версальська система міжнародних відносин в Європі. До кінця ХХ ст. ця практика набула характеру повноцінної взаємодії держав зі своїми національними діаспорами в країнах перебування, а також з урядами цих країн у справі забезпечення прав своїх співвітчизників за кордоном, збереження їхньої національно-культурної ідентичності та гармонійного розвитку. За останні роки Литва під тиском ЄС розробила і реалізує концепцію інтеграції соціуму, яка передбачає поступове залучення нацменшин у всі сфери суспільного життя та покращення їх статусу.

Національна політика України щодо забезпечення прав представників різних національностей, здійснюється на основі положень Конституції України, Декларації прав національностей України, Закону України “Про національні меншини в Україні”, а також прийнятими на їх підставі іншими законодавчими актами.

Крім базового національного законодавства спрямованого на захист прав національних меншин, важливим напрямом зовнішньої політики України є співпраця із закордонними українцями, спрямована на захист їх прав та інтересів. Реалізується вона шляхом укладення міжнародних договорів з іншими країнами. Відповідні угоди з питань міжнаціональних відносин існують також з Литвою.

Взаємне забезпечення прав та гарантій захисту національних меншин в українсько-литовських відносинах закріплені у Договорі про дружбу і співробітництво між Україною і Литовською Республікою, зокрема, передбачені статтею 6. У відповідності з нею, особи, які належать до литовської національної меншини в Україні, а також особи, які належать до української національної меншини у Литовській Республіці, мають право індивідуально або разом з іншими членами своєї національної групи вільно виявляти, зберігати і розвивати свою національну, культурну, мовну і релігійну самобутність без будь-якої дискримінації і на основі повної рівності перед законами (Dohovir, 1994: 78).

Важливу роль у координації діяльності міністерств та інших центральних органів виконавчої влади щодо реалізації прав литовської нацменшини в Україні та української в Литовській Республіці покладено на міжурядову змішану українсько-литовську комісію з питань національних меншин. Завданням Комісії є вирішення проблемних питань пов'язаних із порушенням прав національних меншин, створення необхідних умов для розвитку мовної, культурної та релігійної самобутності національних меншин, тощо.

Законодавча база двосторонніх відносин із питань національних меншин свідчить про наявність достатньої правової бази, яка гарантує представникам усіх національностей як в Україні, так і в Литовській Республіці рівні політичні, економічні та культурні права. Це, в свою чергу, сприяє відносно хорошему становищу української діаспори в Литовській Республіці, так і литовської в Україні.

Висновки. Загалом, можна констатувати, що аналіз вище викладених подій дає змогу говорити, що відносини у сфері культурно-гуманітарної співпраці між Україною та Литовською Республікою насичені неабияким динамізмом. Відтак, культурний обмін надзвичайно динамічний, різноманітний за своїми формами і проявами, як на таку порівняно невелику державу як Литва. Присутність України у культурно-інформаційному просторі Литовської Республіки, так як і останньої в Україні, досить помітно, чому поясненням є як давні історичні традиції, так і нинішня взаємна зацікавленість наших країн і народів у “відкритті” одне одному.

Список використаних джерел

- Kononenko N., Balaban R. (2000). Україна – Прибалтика: вектори співпраці // Людина і політика. 2000. № 4. С.10–16.
- Пушкаренко-Щербина Т. (2008). Українсько-литовські культурні та літературні взаємини. Мукачеве : Карпатська вежа. 2008. 64 с.
- Сергіичук В. (1997). Східна діаспора. Прибалтика // Наука і суспільство. 1997. № 1–2. С.14–16.
- Туряниця Т. А. (2012). Українсько-литовські взаємини у політичній та гуманітарній сферах (1991–2011 рр.): Автореф. Дис... на здобуття наукового ступеня к. істор. наук. Спец. 07.00.01. – історія України. ЛНУ ім. І. Франка. Львів, 2012. 19 с.
- Науковець перед з'явою пам'яті. Форум // Україна модерна. К., 2009. Вип.4. Пам'ять як поле змагань. С.9–51.
- Вернадский Г. (2008). Начертание русской истории. М. : Алгоритм, 2008. 331 с.
- Угода між Урядом України і Урядом Литовської Республіки про співробітництво в галузі освіти, науки та культури // Поточний архів Міністерства культури Литовської Республіки. Спр. 01–04.
- Туряниця Т. А. (2012). Українсько-литовські взаємини у політичній та гуманітарній сферах (1991–2011 рр.): Дис... на здобуття наукового ступеня к. істор. наук. Спец. 07.00.01. – історія України. ЛНУ ім. І. Франка. Львів, 2012. 245 с.
- Яценко О. (2002). "Лицарі Свободи" України та Литви // Поступ. № 43. 2002. 23–24 берез. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://postup.brama.com/usual.php?what=1386>
- Угода про співробітництво між Міністерством культури і мистецтв України і Міністерством культури Литовської республіки // Поточний архів Міністерства культури Литовської Республіки. Спр. 01–04.
- Програма культурного співробітництва між Міністерством культури і туризму України і Міністерством культури Литовської Республіки на 2008-2010 рр. // Поточний архів Міністерства культури Литовської Республіки. Спр. 01–04.
- Дні Литви у Кам'янці-Подільському [Електронний ресурс] / Посольство Литовської Республіки в Україні. Режим доступу : <http://ua.mfa.lt/popup2.php?ru=bS9tX2F>.
- Договір про дружбу і співробітництво між Україною та Литовською республікою // Політика і час. 1994. № 3. С.77–80.

References

- Kononenko, Balaban, 2000 – Kononenko N., Balaban R. Ukraine – Prybaltyka: vektory spivpratsi [Ukraine – Baltic states: vectors of cooperation] Liudyna i polityka. 2000. № 4. S.10–16. [in Ukrainian].
- Pushkarenko-Shcherbyna, 2008 – Pushkarenko-Shcherbyna T. Ukrainsko-lytovski kulturni ta literaturni vzaiemyny [Ukrainian-Lithuanian cultural and literary relations] Mukacheve : Karpatska vezha. 2008. 64 s. [in Ukrainian].
- Serhiichuk, 1997 – Serhiichuk V. Skhidna diaspora. Prybaltyka [Eastern Diaspora. Baltic States] Nauka i suspilstvo. 1997. № 1–2. S.14–16. [in Ukrainian].
- Turianytsia, 2012 – Turianytsia T. A. Ukrainsko-lytovski vzaiemyny u politychnii ta humanitarnii sferakh (1991–2011 rr.) [Ukrainian-Lithuanian relations in the political and humanitarian spheres (1991–2011)]: Avtoref. Dys... na zdobuttia naukovooho stupenia k. istor. nauk. Spets. 07.00.01. – istoriia Ukrainy. LNU im. I. Franka. Lviv, 2012. 19 s. [in Ukrainian].
- Naukovets pered ziavoiu pamiati. Forum [A scientist before memory emerges. Forum] Ukraina moderna. K., 2009. Vyp.4. Pamiat yak pole zmanan. S.9–51. [in Ukrainian].
- Vernadskyi, 2008 – Vernadskyi H. Nachertanye russkoi ystoryi [An outline of Russian history] M. : Alhorytm, 2008. 331 s. [in Russian]
- Uhoda mizh Uriadom Ukrainy i Uriadom Lytovskoi Respubliky pro spivrobitnytstvo v haluzi osvity, nauky ta kultury [Agreement between the Government of Ukraine and the Government of the Republic of Lithuania on cooperation in the field of education, science and culture] Potochnyi arkhiv Ministerstva kultury Lytovskoi Respubliky. Spr. 01–04. [in Ukrainian].
- Turianytsia, 2012 – Turianytsia T. A. Ukrainsko-lytovski vzaiemyny u politychnii ta humanitarnii sferakh (1991–2011 rr.) [Ukrainian-Lithuanian relations in the political and humanitarian spheres (1991–2011)]: Dys... na zdobuttia naukovooho stupenia k. istor. nauk. Spets. 07.00.01. – istoriia Ukrainy. LNU im. I. Franka. Lviv, 2012. 245 s. [in Ukrainian].
- Yatsenko, 2002 – Yatsenko O. "Lytsari Svobody" Ukrainy ta Lyty ["Knights of Liberty" of Ukraine and Lithuania] Postup. № 43. 2002. 23–24 berez. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu : <http://postup.brama.com/usual.php?what=1386> [in Ukrainian].
- Uhoda pro spivrobitnytstvo mizh Ministerstvom kultury i mystetstv Ukrainy i Ministerstvom kultury Lytovskoi respubliky [Cooperation Agreement between the Ministry of Culture and Arts of Ukraine and the Ministry of Culture of the Republic of Lithuania] Potochnyi arkhiv Ministerstva kultury Lytovskoi Respubliky. Spr. 01–04. [in Ukrainian].
- Prohrama kulturnoho spivrobitnytstva mizh Ministerstvom kultury i turyzmu Ukrainy i Ministerstvom kultury Lytovskoi Respubliky na 2008–2010 rr. [Program of cultural cooperation between the Ministry of Culture and Tourism of Ukraine and the Ministry of Culture of the Republic of Lithuania for 2008-2010] Potochnyi arkhiv Ministerstva kultury Lytovskoi Respubliky. Spr. 01–04. [in Ukrainian].
- Dni Lyty u Kamianski-Podilskomu [Days of Lithuania in Kamianets-Podilskyi] [Elektronnyi resurs] / Posolstvo Lytovskoi Respubliky v Ukraini. Rezhym dostupu : <http://ua.mfa.lt/popup2.php?ru=bS9tX2F>. [in Ukrainian].
- Dohovir pro druzhbu i spivrobitnytstvo mizh Ukrainoiu ta Lytovskoiu respublikoiu [Friendship and Cooperation Agreement between Ukraine and the Republic of Lithuania] Polityka i chas. 1994. № 3. S. 77–80. [in Ukrainian].